

RAPPORT

2023

Dødsårsaksregisteret

Dødsfall i Norge blant ikke-bosatte 2020

Dødsårsaksregisteret
Dødsfall i Norge blant ikke-bosatte
2020

Kari Anne Sveen

Stephanie Jebsen Fagerås

Marianne Sørli Strøm

Berit Lillesund

Utgitt av Folkehelseinstituttet
Område for helsedata og digitalisering
Dødsårsaksregisteret
Januar 2023

Tittel:

Dødsfall i Norge blant ikke-bosatte 2020

Forfattere:

Kari Anne Sveen
Stephanie Jebsen Fagerås
Marianne Sørli Strøm
Berit Lillesund

Publikasjonstype:

Rapport

Bestilling:

Rapporten kan lastes ned som PDF
på Folkehelseinstituttets nettsider: www.fhi.no

ISBN elektronisk utgave:

978-82-8406-349-2

Innhold

Oppsummering	4
Innledning	5
Datagrunnlaget	6
Kvalitetssikring	6
Kommentarer til årets statistikk	7
Meldingsgrunnlag	7
Opprinnelsesland og oppholdsstatus	7
Kjønn og alder	8
Dødsårsak og dødssted	8
Dødsfall hos tidligere bosatte	9
Dødsfall hos asylsøkere	9
Tabeller	10
Appendix A. Lover og forskrifter	11
Appendix B. Om statistikken	12

Oppsummering

For året 2020 er det registrert 157 dødsfall blant ikke-bosatte, noe som utgjør ca. 0,4% av dødsfallene i Norge. Dette er en litt lavere andel enn tidligere år. Det var 121 menn og 33 kvinner. Det er en overvekt av menn under 70 år. Den største andelen skyldes hjerte-karsykdommer, som tidligere år var det en høy andel (33 %) som døde av en ytre årsak (ulykker, selvmord og drap). Siden vi ikke har full oversikt over hvor mange utenlandske statsborgere (ikke-bosatte) som til enhver tid befinner seg i landet, kan vi ikke si om de har en reell overdødelighet av ytre årsaker. For 36 % av dødsfallene var Norden og resten av Europa registrert som bostedsland. For en stor andel av de avdøde er det ufullstendige opplysninger om opprinnelsesland og årsaken til at de var i Norge på dødstidspunktet, men denne andelen er litt lavere i 2020 enn tidligere år.

Innledning

Dødsårsaksregisteret registrerer opplysninger om dødsfall i Norge og tilrettelegger dødsårsaksstatistikken. Folkehelseinstituttet er databehandlingsansvarlig for registeret. Dødsårsaksregisterforskriften (1) ble i henhold til et EU-direktiv (2) endret med virkning fra 15. juni 2012 slik at registeret også skulle omfatte personer som dør i Norge, men som ikke er registrert som bosatt i landet. Denne gruppen inkluderer blant andre turister, asylsøkere og en del gjestearbeidere. Det er også noen som tidligere har vært bosatt, men som nå er utvandret og som dør under midlertidig opphold i Norge.

Det er flere grunner til at det lages en separat rapport for dødsfall blant ikke-bosatte. Dels er det fordi de ikke-bosatte ikke inngår i det norske befolkningsgrunnlaget og dermed ikke kan behandles på samme måte som de bosatte i Dødsårsaksregisteret, for eksempel for å beregne dødelighetsrater. Dette medfører at de heller ikke er inkludert i statistikkbanken for Dødsårsaksregisteret. Dels er det fordi det er stor interesse for dødsfall i denne gruppen som har et annerledes dødsårsaksbilde enn den norske befolkningen.

(1) FOR 2001-12-21 nr. 1476. Forskrift om innsamling og behandling av helseopplysninger i Dødsårsaksregisteret (Dødsårsaksregisterforskriften)

(2) KOMMISJONSFORORDNING (EU) nr. 328/2011 av 5. april 2011 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1338/2008 om fellesskapsstatistikker over folkehelse og helse og sikkerhet med hensyn til statistikker over dødsårsaker.

Datagrunnlaget

Alle leger som har tilknytning til et dødsfall, er etter [Helsepersonelloven § 36](#) og [Dødsårsaksregisterforskriften § 2-1](#) pliktig til å gi opplysninger om dødsfallet til Folkehelseinstituttet. I de tilfellene der det har blitt utført obduksjon skal det også gis melding om obduksjonsresultatet ([Dødsårsaksregisterforskriften § 2-4](#)). Meldingene inneholder personopplysninger (adresse, bostedskommune, dødskommune, dødsdato, dødssted), administrative opplysninger og medisinske opplysninger. Opplysningene registreres personidentifiserbart i Dødsårsaksregisteret med hjemmel i [Dødsårsaksregisterforskriften § 1-6](#). Medisinske opplysninger kodes i henhold til det internasjonale kodeverket [ICD-10](#), jf. [Dødsårsaksregisterforskriften § 1-7](#). Dødsårsaksregisteret har for dødsfall t.o.m. 2017 mottatt alle meldingene på papirformat, men fra 2018-årgangen har det vært en gradvis overgang til elektronisk meldeformat. F.o.m 1.1.2022 er elektronisk meldeformat obligatorisk ([Dødsårsaksregisterforskriften § 2-2](#)). Det er sannsynlig at de nye innmeldingsrutiner vil påvirke dødsårsaksstatistikken både i form av mer spesifikk dødsårsakskoding og mer komplett innrapportering av enkelte variabler, men det kan også medføre forskyvning mellom dødsårsaksgrupper i forhold til tidligere år. Det pågår prosjekter for å kartlegge dette og resultatene vil bli publisert. I 2020 ble 33 av 153 dvs. 22 % av dødsfallene hos ikke-bosatte meldt inn elektronisk. For bosatte var dette tallet 37 % (14864 av 40551).

Kvalitetssikring

Meldingene om dødsfall registreres og lagres i Dødsårsaksregisteret ved Folkehelseinstituttet. Kvalitetssikringsrutiner består av kontroll av at meldingene inneholder alle opplysninger som er relevante og nødvendige for å oppnå formålet med registeret, jf. [Dødsårsaksregisterforskriften § 2-6](#). Dersom noen av de obligatoriske opplysningene mangler, eller ved meldefeil, tas det kontakt med meldende lege eller behandlende lege for å komplettere og/eller korrigere meldingene. Opplysningene mottatt i Dødsårsaksregisteret kontrolleres også mot opplysninger i Folkeregisteret. Dette er kun mulig for bosatte, som alle har en entydig personidentifikator i form av fødselsnummer. Hovedvilkåret for å bli registrert som bosatt i Folkeregisteret og få norsk fødselsnummer er at man har eller har til hensikt å oppholde seg lovlig i Norge i minst 6 måneder. Noen ikke-bosatte har et midlertidig identitetsnummer, et D-nummer, og registreres da også i Folkeregisteret, men dette er kun en mindre del. Det er derfor ikke mulig å bruke Folkeregisteret for å få oversikt over dødsfall i Norge hos ikke-bosatte. Det finnes heller ikke noen annen entydig personidentifikator eller sentral oversikt over disse dødsfallene. Vi har derfor ingen garanti for at datagrunnlaget i denne statistikken er komplett. [3 LOV 1999-07-02 nr. 64. Lov om helsepersonell.](#)

Kommentarer til årets statistikk

For 2020-årgangen har Dødsårsaksregisteret registrert 40551 dødsfall blant personer bosatt i Norge. For samme år er det mottatt 157 meldinger om dødsfall for personer som ikke var registrert som bosatt i Norge. Til sammenligning ble det for 2019 registrert 225 dødsfall hos ikke-bosatte. Vi kan ikke utelukke at det kan være dødsfall blant ikke-bosatte som ikke er registrert, og tallene kan avvike noe fra i tidligere rapporter, fordi det av og til kan ha kommet etterregistreringer.

Av de registrerte dødsfallene var det 38 (24 %) som var registrert i Folkeregisteret med norsk fødselsnummer, som likevel ikke var bosatt i Norge. Dødsfall hos ikke-bosatte har tidligere år utgjort ca. 0,6 % av alle dødsfallene i Norge. I 2020 var prosentandelen litt lavere (ca. 0,4 %). Dette antas å skyldes COVID-19 pandemien med mindre forflytning av personer over landegrensene, både ift. feriereiser og arbeid.

Fordi vi ikke har full oversikt over hvor mange utenlandske statsborgere som til enhver tid oppholder seg i Norge, er det ikke mulig å si noe om det er en overdødelighet blant personer som ikke er bosatt i Norge.

Meldingsgrunnlag

For alle de 157 dødsfallene foreligger det dokumentasjon, enten i form av døds melding og/eller obduksjonsrapport. 43 av de 157 døde (27 %) ble obdusert og av disse var 88 % rettsmedisinske obduksjoner. Andelen dødsfall der det ble utført rettsmedisinsk obduksjon er betydelig høyere for avdøde som ikke var bosatt enn for avdøde som var bosatt i Norge (8,0 %). Dette gjenspeiler trolig at mange av dødsfallene blant personer som ikke var bosatt, ble oppfattet som unaturlige eller uventede og derfor ble meldt til politiet, jf. [forskrift om melding av unaturlig dødsfall](#).

Opprinnelsesland og oppholdsstatus

Opprinnelsesland er kun kjent for 65 (41 %) av dødsfallene, men dette er likevel lavere enn i 2019 hvor opprinnelsesland var ukjent for 54 % av dødsfallene. 56 personer hadde registrert bopend i Europa, hvorav 16 av disse var fra Norden. For 92 (59 %) av dødsfallene er opprinnelsesland ikke oppgitt. Der opprinnelseslandet er kjent, dominerer Polen (10 personer), Litauen (8 personer) og Tyskland (8 personer).

Grunnen til opphold i Norge er angitt for bare 29 (18 %) av de 157 dødsfallene. Det er oppgitt at 12 personer var arbeidstakere, 8 hadde besøksvisum og 4 var registrert som asylsøkere. For hele 128 (82 %) mangler opplysninger om grunnen til opphold i Norge, men for mange av disse kan man ut fra opprinnelsesland anta at de enten var turister, studenter eller arbeidssøkende. Dette er likevel noe lavere enn i 2019 hvor denne andelen var 87 %. Alle de 38 avdøde med norsk fødselsnummer er registrert i gruppen med ukjent oppholdsstatus. Dette er trolig i all hovedsak personer som tidligere har vært bosatt i Norge.

I skjema "Legeerklæring om dødsfall/melding om unaturlig dødsfall" som fortsatt for 2020 er det mest brukte meldingsformatet, er det ikke noe spesifisert felt for å angi bakgrunnen for oppholdet for avdøde (for eksempel om en person er turist, asylsøker eller gjestearbeider), heller ikke noe felt for opprinnelsesland. En del av de mottatte

meldingene for dødsfall blant ikke-bosatte (dødsmeldinger og obduksjonsrapporter) inneholder likevel opplysninger om dette, som da registreres. De kan også inneholde opplysninger som bostedsadresse på et asylmottak eller opplysninger om arbeidsulykke, som på indirekte grunnlag gjør at dette kan registreres. I det elektroniske meldeskjemaet for dødsfall og dødsårsak, er både kategori for opphold i Norge og bostedsland obligatoriske felter som må fylles ut. Den økende andelen elektroniske meldinger til FHI kan være forklaringen på at andelen med ukjent boland og oppholdsstatus er litt lavere enn i 2019.

Kjønn og alder

Av de 157 døde var det 121 (77 %) menn og 33 (21 %) kvinner. Hos 3 var kjønn ikke oppgitt. Gjennomsnittlig alder ved død var 51 år for menn og 60 år for kvinner, mot henholdsvis 76 og 82 år for dødsfall blant bosatte i 2020. Blant de ikke-bosatte med kjent kjønn var totalt 120 (78 %) under 70 år, mens den tilsvarende andelen for avdøde som var bosatt i Norge, var 20 % (Tabell 1). Hele 98 (81 %) av mennene var under 70 år, mens 22 (67 %) av kvinnene var under 70 år. Siden vi ikke kjenner nevneren (antall ikke-bosatte som oppholder seg i Norge til enhver tid), og bare i liten grad kjenner til bakgrunnen for at personene var i Norge på død tidspunktet, er det vanskelig å trekke noen konklusjon om hvorfor det er så mange flere menn enn kvinner blant de døde. Noe kan sannsynligvis forklares ved at det er flere menn enn kvinner som er gjestearbeidere i Norge.

Dødsårsak og dødssted

Det ble registrert i alt 105 (67 %) dødsfall der en sykdom var angitt som dødsårsak og 52 (33 %) dødsfall på grunn en ytre årsak (ulykker, selvmord og drap). Av de 105 sykdomsdødsfallene var hjerte- og karsykdommer underliggende dødsårsak i 43 tilfeller, kreftsykdom i 24 og covid-19 i 4. 34 døde av en annen påvist sykdom.

I 2020 ble 1 dødsfall registrert som drap, i alt 19 dødsfall ble klassifisert som selvmord og 32 som ulykker. Blant ulykkene var det 6 transport- eller trafikkulykker, 14 forgiftninger, 3 fall og 1 tilfelle av drukning. For avdøde personer som ikke var bosatt i Norge, men som døde i Norge, var det også i 2020 (som i tidligere år) en betydelig høyere andel (33 %) som døde av en ytre årsak enn det var for personer som var registrert som bosatt i Norge (7 %). Dette må sees i sammenheng med kjønns- og aldersfordelingen; den gjennomsnittlige alderen ved død er vesentlig lavere for ikke-bosatte som oppholder seg i Norge enn for bosatte, og i yngre aldersgrupper er det færre sykdomsdødsfall.

Siden vi ikke vet hvor mange ikke-bosatte det til enhver tid er i Norge, og heller ikke fordeling på alder og kjønn, har vi ikke sikkert grunnlag for å si at det er større risiko for utenlandske statsborgere å dø som følge av en ytre årsak for enn det er for de som er bosatt i Norge (Tabell 2).

Det kan tenkes at de som kommer til Norge har en lavere risiko for å dø av sykdom enn de som bor i Norge, og at andelen som dør av ytre årsak derfor blir større. For eksempel er det nok lite trolig at en person kommer til Norge som gjestearbeider dersom hun eller han har en kjent alvorlig sykdom fra før. Det kan også være at en del av de som får diagnostisert en alvorlig sykdom i Norge (for eksempel turister) blir overført til sykehus i hjemlandet og så eventuelt dør der.

Totalt 56 (36 %) døde i helseinstitusjon og 84 (54 %) døde utenfor institusjon. For 17 (11 %) av dødsfallene er dødsstedet ikke oppgitt, men har da antakeligvis vært utenfor

institusjon. At det er en så stor andel døde utenfor helseinstitusjon, henger sammen med den høye andelen dødsfall som følge av ytre årsaker og av plutselig innsettende sykdom, for eksempel akutt hjertesykdom.

Dødsfall hos tidligere bosatte

Vi har identifisert 38 personer (24 %) med norsk fødselsnummer, men som likevel ikke var bosatte. For de aller fleste er forklaringen at de tidligere har vært bosatt, men deretter flyttet til utlandet. For eksempel kan det være pensjonister som bor hele eller deler av året i andre land. De kan så bli syke og dø under et midlertidig opphold i Norge. For noen kan det også være at de returnerer til Norge, for eksempel for å få behandling for en sykdom og så dør før de blir registrert som bosatte igjen. Vi ser også for 2020 at denne gruppen i gjennomsnitt er eldre (66 år) enn de som ikke har norsk fødselsnummer (49 år), og en mye større andel (82 %) dør av sykdom, hovedsakelig kreft og hjertesykdom. De har derfor flere likhetstrekk med de døde som er registrert som bosatte i Norge enn ikke bosatte- gruppen under ett.

Dødsfall hos asylsøkere

Det har de senere år vært rettet mer oppmerksomhet mot dødsfall blant asylsøkere, spesielt selvmord. Siden oppholdsstatus ikke er et eget felt i dødsmeldingen på papir, er årsaken til at personen er i Norge ukjent for en stor andel av de avdøde blant ikke-bosatte. Man kan heller ikke alltid bruke opplysninger om opprinnelsesland for å avgjøre om en person er asylsøker eller ikke. Noen ganger kan bostedsadressen gi en indikasjon på om den avdøde bodde på et asylmottak. Utfra meldingene til Dødsårsaksregisteret for 2020-årgangen er det fire av de døde som kan identifiseres som asylsøkere. Vi kan imidlertid anta at det er flere asylsøkere i gruppen med ukjent oppholdsstatus. For grupper med få dødsfall, slik som asylsøkere, kan man ikke utgi dødsårsak på grunn av personvern hensyn.

Tabeller

	Dødsfall blant personer ikke bosatt i Norge (N=157 (154*))	Dødsfall blant personer bosatt i Norge (N=40551)
Alder og kjønn	Antall (prosent av alle døde)	Antall (prosent av alle døde)
Menn	121 (77)	19995 (49)
Menn <70 år	98 (62)	4960 (12)
Menn ≥70 år	23 (15)	15035 (37)
Kvinner	33 (21)	20556 (51)
Kvinner <70 år	22 (14)	3123 (8)
Kvinner ≥70 år	11 (7)	17433 (43)

Tabell 1. Dødsfall blant personer ikke bosatt i Norge, 2020. Alders- og kjønnsfordeling. Tall for dødsfall blant personer bosatt i Norge til sammenlikning. *Kjønn er ukjent for 3 dødsfall blant ikke-bosatte, disse er ikke tatt med i tabellen.

	Dødsfall blant personer ikke bosatt i Norge (N=157)	Dødsfall blant personer bosatt i Norge (N=40551)
Dødsårsak	Antall (prosent av alle døde)	Antall (prosent av alle døde)
Sykdom		
Hjerte- og karsykdom	43 (27)	9579 (24)
Svulster	24 (15)	10870 (27)
Andre sykdommer	34 (22)	16301 (40)
Skader og forgiftninger (voldsomme dødsfall)		
Drap	1 (1)	35 (0)
Selvmord	19 (12)	643 (2)
Ulykker	32 (20)	1939 (5)
Uviss døds måte	0 (0)	19 (0)
Opplysninger mangler	4 (3) *	1165 (3)

*Siden vi ikke har noen kilde for totalantallet av dødsfall hos personer som ikke er bosatt i Norge, vet vi heller ikke hvor mange vi mangler opplysninger om.

Tabell 2. Dødsfall blant personer ikke bosatt i Norge, 2020. Dødsårsak. Tall for dødsfall blant personer bosatt i Norge til sammenlikning.

Appendix A. Lover og forskrifter

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-64>

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2014-06-20-43>

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2001-12-21-1476>

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2001-12-21-1476>

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2016-12-09-88>

Appendix B. Om statistikken

Dette er Folkehelseinstituttets offentlig tilgjengelige statistikk om dødsfall blant personer ikke registrert som bosatt i Norge på grunnlag av data fra Dødsårsaksregisteret.

Navn på statistikken

Dødsfall i Norge blant ikke bosatte 2020.

Databeskrivelse

Dødsårsaksstatistikken er basert på legeerklæringer om dødsfall/meldinger om unaturlig dødsfall og obduksjonsresultater innsendt fra leger og helseinstitusjoner til Dødsårsaksregisteret.

Populasjon

Personer som døde i Norge, men som ikke var registrert bosatt i Norge på dødstidspunktet.

Enhet

Enheten som benyttes i denne publikasjonen er antall dødsfall.

Formål

Samfunnet skal kunne overvåke dødsårsaker og kunne følge med på utviklingen på området. Myndighetene og helsetjenesten skal få et statistisk grunnlag for eventuelt å iverksette og evaluere målrettede tiltak for å forebygge og behandle sykdommer, og forebygge drap, selvmord og dødsulykker. Brukere Sentrale og lokale myndigheter, helsetjenesten, politikere, forskere/studenter, massemedia og publikum generelt. Datakilde Opplysninger fra legeerklæringer om dødsfall/meldinger om unaturlig dødsfall, elektronisk melding av dødsfall og dødsårsak, obduksjonsresultater og innhentede supplerende opplysninger fra leger og helseinstitusjoner om dødsfall blant personer som ikke var registrert bosatt i Norge på dødstidspunktet

Brukere

Sentrale og lokale myndigheter, helsetjenesten, politikere, forskere/studenter, massemedia og publikum generelt.

Datakilde

Opplysninger fra legeerklæringer om dødsfall/meldinger om unaturlig dødsfall, elektronisk melding av dødsfall og dødsårsak, obduksjonsresultater og innhentede supplerende opplysninger fra leger og helseinstitusjoner om dødsfall blant personer som ikke var registrert bosatt i Norge på dødstidspunktet.

Lovgrunnlag

Innsamling, lagring, behandling og utlevering av opplysninger i Dødsårsaksregisteret er regulert i Dødsårsaksregisterforskriften med hjemmel i helseregisterloven.

Datakvalitet

Innmeldte opplysninger kontrolleres for å unngå manglende opplysninger og unngå manglende samsvar mellom meldte opplysninger. Sammenlignbarhet over tid og sted
Dødsårsaksregisteret har ikke hatt adgang til å registrere opplysninger om dødsfall blant personer ikke bosatt i Norge før 15. juni 2012. Årgangen 2013 var den første komplette årgangen.

Oppdateringsfrekvens

Årlig.

Publiseringssted

På nettstedet til Folkehelseinstituttet, www.fhi.no

Det vises ellers til dokumentasjon om utarbeidelse av dødsårsaksstatistikken hos Folkehelseinstituttet,
<https://www.fhi.no/hn/helseregistre-og-registre/dodsarsaksregisteret/>

Utgitt av Folkehelseinstituttet

Januar 2023

Postboks 4404 Nydalen

NO-0403 Oslo

Telefon: 21 07 70 00

Rapporten kan lastes ned gratis fra

Folkehelseinstituttets nettsider

www.fhi.no